

षष्ठः पाठः - सौहार्दं प्रकृतेः शोभा

प्रश्न 1: एकपदेन उत्तरं लिखत -

(क) वनराजः कैः दुरावस्थां प्राप्तः?

उत्तरः वानरैः (तुच्छजीवैः)

(ख) कः वातावरणं कर्कशध्वनिना आकुलीकरोति?

उत्तरः काकः

(ग) काकचेष्टः विद्यार्थी कीदृशः छात्रः मन्यते?

उत्तरः आदर्शः

(घ) कस्याः अपूर्व सौन्दर्यम् अस्ति?

उत्तरः मयूरस्य

(ङ) सर्वेषाम् एव महत्त्वं केन भवति?

उत्तरः यथासमयम्

प्रश्न 2: अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

(क) सिंहाय किं कृत्वा वानरः वृक्षम् आरोहति?

उत्तरः सिंहाय पुच्छं धृत्वा (पुच्छं विकृष्य) वानरः वृक्षम् आरोहति।

(ख) काकः किं वदति?

उत्तरः काकः वदति यत् "अहं कृष्णः, पिकः अपि कृष्णः, परन्तु वसन्तसमये प्राप्ते काकः काकः पिकः पिकः भवति।"

(ग) गजः वने कान् त्रासयति?

उत्तरः गजः वने दुर्बलान् प्राणिनः (पशून्) त्रासयति।

(घ) मयूरः कथं नृत्यमुद्रायां स्थितः भवति?

उत्तरः मयूरः स्वपिच्छान् उद्धात्य (पंख फैलाकर) नृत्यमुद्रायां स्थितः भवति।

(ङ) प्रकृतिमाता अन्ते किं वदति?

उत्तरः प्रकृतिमाता वदति यत् "यूयं सर्वे एव मे सन्ततिः। मिथः कलहं मा कुरुत। मिलित्वा एव मोदध्वम्।"

प्रश्न 3: स्थूलपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

(क) वानरः सिंहस्य पुच्छं धुनोति।

उत्तर: कः सिंहस्य पुच्छं धुनोति?

(ख) काकचेष्टः विद्यार्थी एव आदर्शः छात्रः मन्यते।

उत्तर: काकचेष्टः कः एव आदर्शः छात्रः मन्यते?

(ग) गजः वन्यजन्तून् त्रासयति।

उत्तर: कः वन्यजन्तून् त्रासयति?

(घ) सर्वे प्रकृतिमातरं प्रणमन्ति।

उत्तर: सर्वे काम् प्रणमन्ति?

प्रश्न 4: प्रकृति-प्रत्यय विभागं कुरुत / योजयत -

(क) क्रुद्धः = क्रुध् + क्त

(ख) आकृष्य = आ + कृष् + ल्यप्

(ग) सत्यम् = सत् + यत्

(घ) हसन् = हस् + शत्

(ङ) श्रुत्वा = श्रु + क्त्वा

प्रश्न 5: अधोलिखितवाक्यानि कः कम् प्रति कथयति?

(क) भो राजन्! त्वं तू राजा असि। - वानरः सिंहं प्रति

(ख) रे परभृत्! अहं यदि तव सन्ततिं न पालयामि... - काकः पिकं प्रति

(ग) अलम् अलम् अतिविकथनेन। - पिकः काकं प्रति

(घ) अरे अरे! माम् विहाय कथमन्थो राजा भवितुमर्हति? - मयूरः सर्वान् प्रति

(ङ) भोः भोः प्राणिनः! यूयं सर्वे एव मे सन्ततिः। - प्रकृतिमाता सर्वान् प्रति

प्रश्न 6: सन्धि / सन्धिविच्छेदं कुरुत -

(क) कः + अपि = कोऽपि

(ख) राज + आसनम् = सिंहासनम् (राजासनम्)

(ग) प्रकृतिः + माता = प्रकृतिर्माता

(घ) एतस्याम् + एव = एतस्यामेव

(ङ) अत्र + एव = अत्रैव

Scholarbit